

ГНУЧКІСТЬ ІНСТИТУЦІЙ ФІНАНСОВОГО ПОСЕРЕДНИЦТВА В ІНФРАСТРУКТУРІ ТОВАРНОГО РИНКУ

Хадарцев Олександр Валентинович

ORCID ID: 0000-0002-3520-4164

канд. екон. наук, доцент кафедри економіки, підприємництва та маркетингу
Національний університет «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка», Україна

Ефективне функціонування та розвиток товарного ринку в Україні потребує наявності розвиненої та гнучкої інфраструктури. Однією із важливих складових активного функціонування товарного ринку є фінансово-кредитна складова, яка забезпечує проведення фінансово-розрахункових операцій, пошук та залучення інвестиційних джерел, переймання частки господарських ризиків, а також виконання інших функцій обслуговування товароруху [1, с. 37]. При цьому (з урахуванням існуючого досвіду світового бізнес-середовища), особлива роль у забезпеченні фінансового посередництва належить банківським інституціям. Це обумовлено як вимогами нормативно-правової бази регулювання господарської діяльності в Україні, так і фінансово-кредитним потенціалом банківського сектору. Так, за даними Національного банку України, станом на кінець I кварталу 2020 р. в Україні діяло 75 банків та 2163 парабанківські інституції фінансового сектору [2]. Але при цьому загальна сума активів банківського сектору складала 2096 млрд. грн., проти 278 млрд. грн. сумарно інших суб'єктів фінансового ринку. До того ж, таке пропорційне співвідношення зберігається протягом тривалого часу.

Парабанківське посередництво в інфраструктурі товарного ринку також здійснює виконання «аналогічних» функцій комерційних банків:

- трансформаційної, або перетворенні грошових потоків з одними якісними характеристиками на грошові потоки з іншими якісними характеристиками;
- емісійної, що полягає у агрегуванні та спрямуванні в оборот додаткових платіжних засобів.

Таким чином, існуюча кон'юнктура на ринку фінансових послуг визначає гнучкість парабанківських інституцій у методах та інструментах взаємодії з учасниками товарного ринку. Зокрема таких фінансових посередників, як ломбарди, які стабільно продовжують займати свою нішу у сфері мікrokредитування. Ломбарди, це кредитні установи, що здійснюють видачу приватним особам невеликих сум позик на відносно короткий термін під заставу майнових цінностей. На 2020 р. в Україні зареєстровано 343 ломбарди (згідно даними НБУ), характер діяльності котрих цілком не збігається з пересічними думками. Так, за вибірковими дослідженнями GfK Ukraine [3], від 25% до 35% опитаних розглядають ломбард як повноцінний інститут кредитування, якій за рівнем сервісу та якістю «продукту» (як сегмент мікrokредитування) практично не поступається банківському сектору. Про це також свідчить типовий «профіль» споживача послуг ломбардів (рис. 1), що знову ж таки не збігається з «пересічною думкою» щодо специфіки «клієнтів» цих установ.

Практично 90% користувачів послуг ломбардів відображають цільову спрямованість на швидке отримання високоліквідних позикових коштів. Частка клієнтів «одного візиту», тобто які не планують здійснювати повернення позики шляхом викупу застави складає в середньому лише 3%.

Рис. 1. Типові споживачі послуг ломбардів
(побудовано за даними [3])

Аналогічно можна трактувати й структуру кредитів ломбардів за типом застави (рис. 2), в якій також вбачається «інвестиційна» ознака.

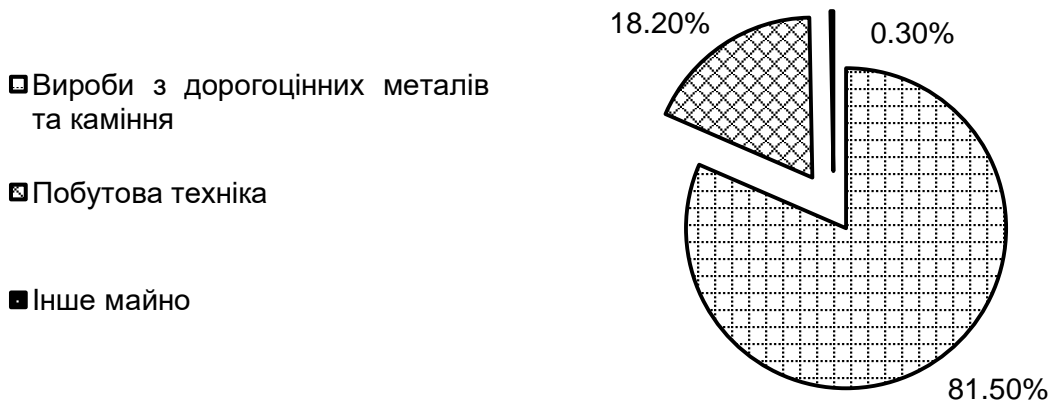

Рис. 2. Структуру кредитів ломбардів за типом застави
(побудовано за даними [4])

Майже 82% заставного майна – вироби з дорогоцінних металів та золота. Тобто це такий вид «пасиву», що може бути «інвестований» (як об'єкт застави) без втрати, так би мовити, «оперативного» рівня добробуту споживача задля задоволення поточних потреб в «оборотному» капіталі, або як інструмент для подолання «касового розриву».

Тому правомірно стверджувати, що вища вартість фінансових послуг ломбардів цілком нівелюється гнучкістю даного інституту мікрокредитування, а це дозволяє ломбардам (на певному рівні) виступати конкурентом банківського сектору.

Список використаних джерел:

1. Пилявець, В.М., Озима, В.В. & Заруба, В.П. (2015). *Інфраструктура товарного ринку: навчальний посібник*. Київ: Аграрна освіта.
2. НБУ назвав кількість учасників фінансового ринку. (2020). Finace.ua. Вилучено з: <https://news.finance.ua/ua/news/-/477935/nbu-nazvav-kilkist-uchasnykiv-finansovogo-ryнку>.
3. Ставлення українців до ломбардів. (2016). GFK Ukraine. Вилучено з: <https://www.gfk.com/insights/pawnshops-attitude-ukraine>.
4. Фінансовий ринок України. (2020). Національний банк України. Вилучено з: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/rezultati-litsenzuvannya-ta-reyestratsiyi-finansovih-ustanov-natsionalnim-bankom-u-serpni-2020-roku>